

вни (браслети) и др. т., а сжщо подаряване на земи, пожизненни пенсии, зачитание години въ службата, освобождение отъ нея и др. т., и такива се давали както на отдѣлни лица, тъй и на цѣли войскови части.

Тѣзи, които освобождавали нѣкой отрядъ войска, заобиколенъ отъ неприятеля, и съ това спасявали на отечеството много негови граждани, получавали *вѣнецъ на главата отъ прясна трѣва* (пô късно златенъ), а които спасявали живота на нѣкой римски гражданинъ или съюзникъ — сжщо *вѣнецъ отъ джбови листа*, който турвали на главата имъ спасенитѣ отъ тѣхъ; който пръвъ се искачвалъ на стѣната на неприятелски градъ, получавалъ *вѣнецъ отъ дръвесни листа* (по късно златенъ съ жбци); който пръвъ влизалъ въ неприятелския лагеръ или укрѣпление — *златенъ вѣнецъ* съ жбци въ видъ на плѣтъ; който извършвалъ нѣкой извѣрно храбръ подвигъ — *простъ златенъ вѣнецъ*, съ надпись, за какво именно отличие; който ранявалъ неприятеля въ единоборство — *заста безъ наконечникъ* (*hasta pura*), а ако го убивалъ, то *огърлица*, *гривна* или (конника) *конска сбруя*. Други почетни награди за особенни военни отличия се опрѣдѣляли отъ прѣдводителитѣ на армитѣ и състояли отъ сръбърни или златни огърлици, гривни, верижки и др. т. вещи, оржжия, коне и проч.

По нѣкога римскитѣ войници получавали за награда земи или били освобождавани отъ данъци, за всичката или нѣколко годишна служба и др. т. Съ земи често награждавали сжщо неприятелскитѣ бѣглеци, както напримеръ испанскитѣ и нумидийскитѣ, които въ 2-та пуническа война получили земи въ Сицилия.

Паричнитѣ, продоволственнитѣ и фуражнитѣ награди състояли въ едновременни парични отпуски, въ при-

бавление на половина или пълна заплата или порция и проч.

Военнитѣ награди на цѣли войскови части състояли въ трофеи по тѣхнитѣ войскови знаци и орли, а по нѣкога въ парични отпуски и др. т.

Всички въобще военни награди били провъзгласявани и раздавани публично и придружавани съ похвални рѣчи, а удостоенитѣ за тѣхъ — освобождавани, слѣдъ свършване срока на службата, отъ данъци и заемали почетни мѣста въ народнитѣ събрания и на общественитѣ игри. А на прѣстарелитѣ и осакатенитѣ (*adynati*) давали заплата отъ хазната, заселявали ги въ римскитѣ колонии, назначавали ги на длъжности въ подвластнитѣ на Римъ области и др. т.

Но най голѣмата степенъ на военни награди, еднакво способна и да възбуди, и да удовлетвори честолюбието, била участъта на прѣдводителитѣ на армитѣ, които сж се ознаменували съ много или малко важни военни подвизи, успѣхи или побѣди; войскитѣ ги провъзгласявали *императори* (*imperator* — повелитель, владика), а сената имъ правилъ *голѣмъ триумфъ* (*triumphus*) или *малкъ* (*ovatio*). При голѣмця триумфъ полководеца — триумфаторъ, съ лавровъ вѣнецъ на глава, съ пурпурова, шита съ злато мантия, влизалъ въ Римъ на великолѣпна тържествена колесница. Напрѣдъ му носяли взетитѣ отъ него трофеи, най богатата плячка и изображенията на побѣденитѣ или покоренитѣ отъ него народи, области или градове. Около колесницата му вървяли пô виднитѣ плѣнници, а задъ нея слѣдвали войскитѣ му, въспѣвайки неговитѣ подвизи. Тържественното шествие отивало право въ Капитолия, гдѣто публично се извършвало жертвоприношение на Юпитера Капитолийски, а слѣдъ това слѣдвали все-